

ÖZET/ABSTRACT

Kentler insan baskın ekosistemlerdir ve arazi dönüşümünün önemli bir bileşenidir. Günümüzde kentleşme dünyada önemli oranda arazi dönüşümlerine neden olduğu için küresel bir sorun olarak algılanırken kentleşme peyzaj üzerinde oluşturduğu etkiler nedeniyle aynı zamanda bölgesel bir sorundur. Türkiye'de 1950'lerden sonra ekonomik, teknolojik, siyasal ve psikososyolojik etkenlerin etkisiyle birlikte yapılaşma hızla artmıştır. Bu faktörlerin itici, iletici ve çekici güçlerinin etkisiyle oluşan ve değişen nüfus hareketiyle birlikte kentlerde artan kentsel yayılım ve saçaklanma kent çeperindeki kırsal alanlar üzerinde baskı oluşturarak yanlış arazi kullanımına neden olmaktadır. Siyasal etkiler sonucu oluşan sınır değişimleri, yetki kargaşası, planlama sorunları gibi etkiler, kent çeperinde bulunan kırsal alanlar üzerinde kentsel baskı meydana getirmiştir. Bu baskı zamanla kırsal nüfusun kentsel nüfusa dönüşmesine neden olmuştur. Kentli nüfusunun artması özellikle plansız kentlerde denetlenemez kentsel yayılım ve saçaklanmaya neden olmaktadır. Bu çalışma, 2012 yılında Büyükşehir Belediyesi olan Denizli kentinin iki merkez belediyesi olan Merkezefendi ve Pamukkale ilçe sınırları içerisinde yapılmıştır. Çalışma alanının 1987, 2001 ve 2013 yıllarına ait arazi kullanımı belirlenmiş ve dönemler arası değişim saptanmıştır. Denizli'de kentsel yayılmaya ve saçaklanmaya neden olan değişkenlerin alansal ve mekânsal analizleri yapılmış ve dönemlere göre değişimler belirlenmiştir. Oluşan kentleşme, yasal ve yönetsel açıdan irdelenmiş ve tarım alanlarına etkisi ortaya konmuştur.

Cities are human-dominated ecosystems and important components of land transformation. Today, while urbanisation is considered to be a global issue since it causes land transformations at serious levels all over the world, it also constitutes a local problem because of its effects on the regional landscape. The urbanisation in Turkey has been increasing since the 1950s because of economical, technological, political and psycho-sociological factors. The increasing urban sprawl and growth caused by attractive or unattractive and transmitting powers of these factors and changing population movements in cities brings about misuse of areas with its pressure on rural areas in the vicinity of cities. The effects such as boundary displacement as a result of political impacts, intricacy in authorisation or planning issues brought along urban pressure on rural areas around the city centre. This pressure led to the transformation of rural population into urban population. The growing urban population results in an uncontrolled urban sprawl and growth especially in unplanned cities. This study was carried out within the boundaries of Pamukkale and Merkezefendi, either of which are central districts of the city of Denizli, a metropolitan municipality since 2012. The land use for the years 1987, 2001 and 2013 was pointed out and the changes through these periods were determined. The spatial and temporal analyses of the variables causing urban sprawl and growth in Denizli were made. The urbanisation was examined according to legal and administrative aspects and its impact on agricultural areas was also revealed.